

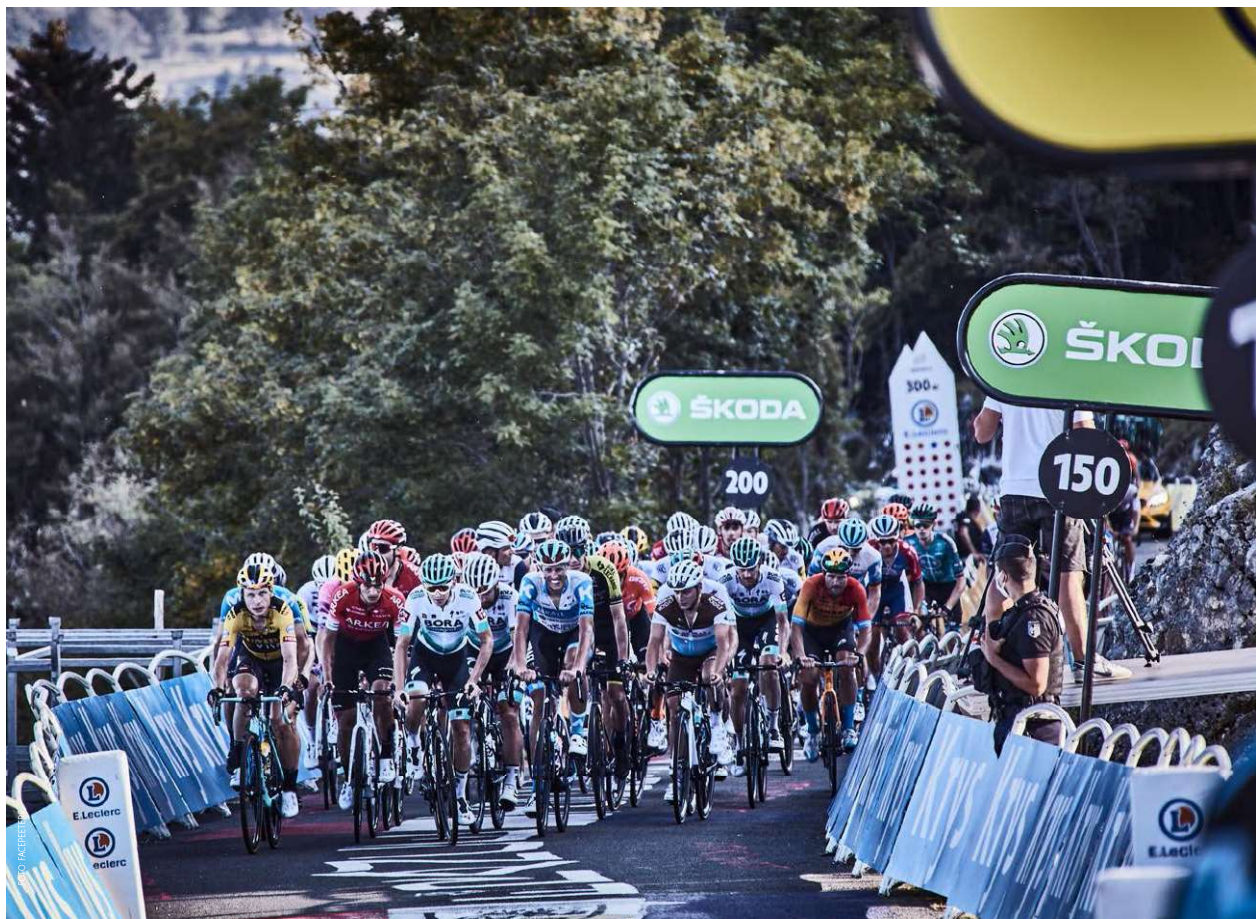

Professor Daam Van Reeth fietst door de kijkcijfers van de
Tour de France in 21 etappes

“We onderschatten hoe diepgeworteld de wielerinteresse in Vlaanderen is”

Netjes ingepland tussen de groepsfase van het EK voetbal en de Olympische Spelen krijgen we deze zomer ook dat derde grote sportieve kijkcijferkanon: de Tour de France. Maar is de Tour eigenlijk wel zo'n kijkcijferkanon? En welke kijkcijfers mogen we verwachten? We vroegen het aan de grootste kenner van sportieve kijkcijfers in het land, professor Daam Van Reeth van de KU Leuven.

AUTEUR: MARKO HEIJL

Voor professor Daam Van Reeth ligt het minutieus uitvlooien van wielerkijkcijfers op het raakpunt van zijn diverse interesses en onderzoeksdomeinen: sporteconomie, sportieve en economische data, media en wielersport. Maar zijn interesse werd pas geconcretiseerd toen hij met fronsende wenkbrauwen de cijfers bekeek die allerhande sportorganisaties aan de media en vooral hun sponsors voorleggen. Professor Van Reeth: "Het onderzoek is ontstaan toen ik las dat de Ronde van Frankrijk stelde wereldwijd 3,5 miljard kijkers te hebben, de toernummers Eneco Tour schermde met 100 miljoen. Al snel steide ik vast dat die aantallen schromelijk overdreven waren."

In zijn onderzoek analyseert professor Van Reeth de kijkcijfers van veertien landen, Vlaanderen en Wallonië worden als aparte kijkmarkten beschouwd. Verder Australië, Denemarken, Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Noorwegen, Spanje, Zweden, Zwitserland, het VK en de VS. Daar is sinds 2020 om niet geheel onlogische redenen Slovenië aan toegevoegd, het land van Tadej Pogacar en Primoz Roglic. Alles samen gaat het om zo'n 2.000 'wielertuitzendingen', waarvan vierhonderd over de Tour de France. Titaneerwerk. Op basis van zijn *key insights* bliken we met Van Reeth vooruit op wat we dit jaar mogen verwachten. In 21 etappes.

1 *Grand départ*, we zijn vertrokken voor de best bekeken wielervedstrijd op aarde! De boutade wil dat in termen van kijkcijfers de Tour de France de heft van het totale wieleraar betekent. In een kalender die steeds maar verder uitdeint en tegenwoordig al eind januari Down Under op gang wordt geschoten om pas in oktober in China te eindigen, zegt dat wel wat. Daam Van Reeth: "De Ronde van Frankrijk is de enige wielervedstrijd die wereldwijd aandacht geniet, al moeten de tweehonderd landen waarnaar de organisatoren graag verwijzen wel met een korreltje zout genomen worden. Het WK wielrennen en Parijs-Roubaix vervulden het podium."

2 Op dag 2 van de mannen-Tour zou dit jaar oorspronkelijk de eendaagse vrouwenversie worden gereden, maar door een verschuiving van de departements- en regionale verkiezingen is La Course met een dag vervroegd, naar zaterdag 26 juni, en is niet Mûr-de-Bretagne de aankomstplaats maar Landerneau, een ander Bretoens plaatsje. In de uitgebreide wielerkijkcijfersstudie van Van Reeth werden ook zeventig uitzendingen van dameswielrennen bestudeerd. La Course is een van de vier vrouwenwedstrijden die meer dan 1 miljoen kijkers lokken. Het WK blijft bij de dames op één staan, met 2,5 miljoen kijkers. Maar ook La Course doet het goed. Van Reeth: "Voor La Course draait alles rond de timing van de uitzending. In het verleden stond de wedstrijd al eens geprogrammeerd om 10 uur 's morgens. Het spreekt voor zich dat het kijkpubliek toen maar een fractie was van het echte potentieel dat die wedstrijd heeft." Volgend jaar zal Amaury Sport Organisation (ASO), de organisator van de Tour, eindelijk de echte Ronde van Frankrijk voor vrouwen na vele jaren onderbreking nieuw leven inblazen, een meerdaagse koers dus. Wat niet alleen een eigentijdse, maar gezien de stormachtige evolutie die de kijkcijfers van vrouwenwielrennen doormaken (zie verder), ook businessmatig een clevere zet is.

3 Terug naar de mannen-Tour. Over de kijkcijfers daarvan doen al jaren heel wat hardnekkige fabels de ronde. Heeft het te maken met de jarenlange traditie in de wielersport om mooie verhalen te schrijven, of staat het vanuit organisatorisch standpunt gewoon goed naar de bestaande en vooral toekomstige sponsors toe? ASO schermde lang met het feit dat de Tour de meest bekeken jaarlijkse sportwedstrijd op aarde zou zijn. Dat zou kunnen kloppen, de Winters en Zomerspelen en de EK's en WK's in de meeste sporten, om het voetbal maar niet te noemen, zijn immers niet jaarlijks. Maar liefst 3,5 miljard mensen zouden jaarlijks de Tour bekijken, aldus ASO, waaron-

der – jawel – 159 miljoen Belgen. Geaccumuleerd weliswaar, maar toch. De cijfers werden gestaafd met dure rapporten van marktonderzoeksbureaus. Tot de Franse krant *Le Monde* op basis van het onderzoek van professor Van Reeth in 2016 een kritisch artikel publiceerde onder de titel 'Quelle audience pour le Tour de France?', en ASO het geweer van schouder veranderde. Van Reeth: "De zogezegd 3,5 miljard kijkers is het totaal van alle keren dat iemand ergens in de wereld een fragment van de Tour ziet, of het nu live is dan wel via een kort beeldverslag in het avondnieuws of in een talkshow als *Vive le Vélo*, en dat opgeteld voor alle 21 etappes. Als wielertiefhebber word ik zelf zo minstens honderd keer geteld. Echter ook mijn schoonmoeder, die helemaal niet van wielrennen houdt maar wel dagelijks het nieuws bekijkt, wordt 21 keer gerekend."

4 Het gemiddelde kijkcijfer per etappe van de Tour de France 2020 was in de vijftien bestudeerde televisiemarkten 9,83 miljoen kijkers, Van Reeth: "Die vijftien televisiemarkten zijn natuurlijk niet de hele wereld, maar ze vertegenwoordigen wel de belangrijkste tv-markten voor het wielrennen. Volledige data zijn onbestaande, maar ik schat op basis van mijn jarenlange studie dat er gemiddeld wereldwijd 20 miljoen kijkers per etappe zijn, al varieert dit sterk van etappe tot etappe. Geaccumuleerd wil dat dus zeggen dat de Tour over 21 etappes een klein half miljard niet-unieke kijkers heeft."

5 In 2020 was de vijfde etappe met slechts 7 miljoen kijkers de minst bekeken rit. De kans dat dat dit jaar ook zo zal zijn, is zeer gering. Dit jaar staat immers op dag 5 de eerste van twee tijdritten gepland. De afgelopen jaren waren er relatief weinig tijdritten in de Tour, laat staan tijdrirkilometers. Opvallend, gezien de soms hogere kijkcijfers en het belang daarvan voor organisator ASO. De meest gangbare uitleg daarvoor is dat het erg chauvinistische ASO de Franse klassementstoppers als Romain Bardet en Thibaut Pinot wilde beschermen, daar die geen tijdristspecialisten zijn en telkens hun goede klassement kwijtrafen wanneer er tijdrirkilometers op het menu staan. En dan haakt de Franse kijker af. Van Reeth: "De interesse in tijdritten is sterk verschillend van land tot land, in functie van de tijdrirtraditie van een land en de hardrijderscapaciteiten van de toppers van het land. Zo is de Vlaamse interesse in het tijdrijden de afgelopen jaren sterk toegenomen als gevolg van de sportieve successen van Campenaerts, Van Aert en Evenepoel."

6 Op de dag van etappe 6 begint juli, de traditionele Tourmaand. Wegens COVID-19 verhuisde de Tour van 2020 echter naar september, wat volgens Van Reeth een invloed had op de kijkcijfers: "9% minder kijkers, wat de slechtst bekeken Tour sinds 2010 betekende." Toch gingen in twee landen, ondanks de verhuis in de kalender, de kijkcijfers omhoog: Denemarken (+2%) en de VS (+11%). In dat laatste land was het zelfs de best bekeken Tour sinds 2010. Verbazingwekkend, want de Amerikanen wonnen geen enkele etappe of klassement, hun eerste landgenoot in het klassement was Sepp Kuss, een knecht van favoriet Primoz Roglic. Overigens, in 2010 reed het Amerikaanse kijkcijferkanon Lance Armstrong zijn laatste Tour.

7 De zevende etappe is met 248 kilometer de langste etappe van de Tour 2021. En dat kan een invloed hebben op het kijkvolume. Een wielervedstrijd en -uitzending duren doorgaans immers langer dan pakweg een voetbalwedstrijd. En ook dat is een 'kijkcijfer': hoe lang kijkt de sportconsument? Hiervoor definieerde Van Reeth de term 'viewership volume', een andere maatstaf om de interesse in de wielersport of de Tour in het bijzonder te meten. Al in 2018 communiceerde ASO dat de Tour 1,1 miljard 'kijkuren' genereerde, zo'n 52 miljoen uur per etappe. Als een gemiddelde etappe zo'n 3 uur wordt bekeken, komt dat dus neer op ongeveer 17 miljoen kijkers.

Professor Daam Van Reeth schat dat een Touretappe wereldwijd gemiddeld 20 miljoen kijkers lokt.

8 Weliswaar gaat er de eerste dagen in Bretagne al een beetje geklommen mogen worden, in de achtste etappe naar Le Grand-Bornand begint het echte klimwerk. Wanneer het bergop gaat, gaan ook de kijkcijfers omhoog. De afgelopen vier jaar waren de vijf best bekeken etappes allemaal bergetappes. In 2020 was de achtste etappe naar Loudenvielle de best bekeken etappe. Van Reeth: "De best bekeken etappe lag in 2020 extreem vroeg in de Tour. De jaren ervoor waren dat respectievelijk pas de twintigste en de zeventiende etappe."

9 Dat bergop-effect wordt nog eens versterkt door het feit dat de achtste etappe, net als de negende, op een weekenddag ligt. Van Reeth: "Op zaterdag en zondag, wanneer de meeste mensen niet aan het werk zijn, liggen de kijkcijfers merkbaar hoger dan op weekdagen. De organisatoren van de Tour houden daar rekening mee en programmeren in de mate van het mogelijke de meest spectaculaire ritten in het weekend, terwijl rustdagen altijd op maandag of dinsdag vallen."

10 Het verschil tussen kijkcijfers bij bergetappes en vlakke ritten bedraagt in een land als Noorwegen, dat weinig klimtypes heeft tussen zijn renners, maar 4%. In een land als Spanje, traditioneel een land met veel renners die goed bergop rijden, is dat dubbel zo veel. Daar zit logica in. Van Reeth gebruikt hiervoor de term 'anticipated success': "De kans dat er die dag een landgenoot wint, doet het kijkgedrag in dat bewuste land toenemen. Zo worden de zeldzame kasseiritten in de Ronde van Frankrijk ook altijd heel stevig bekeken in Vlaanderen, terwijl dat effect in andere landen veel kleiner is."

11 Ook bij ons in Vlaanderen, waar we toch meer fiandrienachtige windbeukers dan gevleugelde pocketklimmers hebben, lag de interesse voor de bergetappes vorig jaar 23% hoger dan voor vlakke etappes. De bergetappe naar Loudenvielle haalde vorig jaar een marktaandeel in Vlaanderen van 66%, wat erop neerkomt dat twee op de drie mensen die op dat moment voor hun televisie zitten, koers kijken. Maar we zijn in Vlaanderen dan ook het meest welierekeke land op aarde. Van Reeth: "We onderschatten hoe diepgeworteld de wielertinteresse in Vlaanderen is, zeker in vergelijking met andere landen. Het land dat qua kijkinteresse het dichtst bij Vlaanderen komt, is Denemarken, met een marktaandeel voor de Ronde van Frankrijk van ongeveer 40%. In Frankrijk is het Tourpubliek beperkt tot slechts 40% van het kijkpubliek, en in Italië en Spanje is dat zelfs maar 10%."

De Italiaanse kampioene Marta Bastianelli en haar collega's kijken reikhalzend uit naar de wedergeboorte van de Ronde van Frankrijk voor vrouwen, vanaf 2022 opnieuw op de kalender.

12 Terwijl de mannen op 8 juli hun twaalfde etappe rijden, rijdt het vrouwenpeloton de zevende etappe van de Giro Rosa, tot nader order en tot ASO eindelijk dus eens werk maakt van een échte Tour de France voor dames – de belangrijkste etappewedstrijd voor vrouwen. Weliswaar zitten er in de databank van Van Reeth minder historische cijfers om het te staven, met zekerheid kan worden gesteld dat vrouwenwielrennen enorm in de lift zit, zowel qua aanbod aan wedstrijden als qua kijkcijfers. In drie landen, waaronder Vlaanderen, liggen de kijkcijfers van de vrouwenwedstrijden nu al op 70% van die van de mannen. Maar veel hangt af van wanneer de wedstrijd staat geprogrammeerd. Van Reeth: "De systeemfout in de sportverslaggeving is dat, vanwege de decennialange dominantie van de mannsport, tv-zenders en sportfederaties in hun planning de mannenwedstrijden steevast prioritair zetten. Zo staat in het grandslamtennis de finale bij de vrouwen op zaterdag ingepland en die bij de mannen op de beter bekeken zondag. Idem dito voor het WK wielrennen. In de praktijk blijkt dat in sporten waar afwisselend vrouwen en mannen de beste programmering krijgen, zoals in een aantal wintersporten, de kijkcijfers voor vrouwencompetities minstens even goed zijn als die voor mannenwedstrijden. Het recente initiatief van Flanders Classics om de dames in bijvoorbeeld de Ronde van Vlaanderen te laten finishen ruim na afloop van de finale van de heren, is een mooi voorbeeld van hoe het op een succesvolle manier anders kan."

13 13 is het ongeluksgetal, en dat is zeker van toepassing op 's werelds belangrijkste eendagswedstrijd, Parijs-Roubaix, die er eindelijk eens zou gaan komen voor de vrouwen. Jarenlang heeft ASO de boot afgehouden, met als smoes dat er geen twee pelotons op dezelfde dag over het parcours kunnen worden gejaagd. En toen ASO eindelijk toch overstag ging, brak corona uit en werd de allereerste Parijs-Roubaix voor vrouwen in 2020 gecancelled, in 2021 doorgeschoven naar het najaar. Het kan uiteraard nog niet worden gestaafd aan de hand van de historische data van Van Reeth, maar eenmaal als die vrouwenversie van Parijs-Roubaix er komt, wordt dat een kijkcijferkanon. En die vele nieuwe kijkers van vrouwenwielrennen zijn uiteraard dames? Van Reeth: "Integendeel, onderzoek in Vlaanderen toont aan dat het publiek voor vrouwenwedstrijden zelfs nog iets mannelijker en ouder is dan dat van de mannenwedstrijden, een toch wel ietwat verrassend onderzoeksresultaat." Doorgaans wordt het wielrennen bekeken door een publiek dat voor 62% uit mannen bestaat, en voor 74% uit 55-plussers. Grote uitzondering hierop zijn de e-races, zoals de virtuele Ronde van Vlaanderen, die vorig jaar de weggevallen koersen dienden te vervangen en een opvallend jonger publiek aanboorden.

14 Maar vooralsnog blijft de meest opvallende kijkcijferscore voor het vrouwenwielrennen de Ronde van Vlaanderen 2020. In Nederland werd de vrouwenwedstrijd 41% beter bekeken dan de mannenwedstrijd. Dat dit te maken zou hebben met het feit dat er bij de vrouwen een Nederlandse won? En Mathieu van der Poel bij de mannen dan! Van Reeth: "De cijfers bewijzen dat als de vrouwenwedstrijden worden uitgezonden, mensen ook daadwerkelijk kijken. Op het afgelopen WK biatlon, de best bekeken wintersport ter wereld, werden de vrouwenwedstrijden beter bekeken dan de mannenwedstrijden."

15 De vijftiende etappe wordt verreden op 11 juli, de Vlaamse feestdag. Zoals eerder aangegeven, liggen de kijkcijfers voor de Tour qua marktaandeel het hoogst in Vlaanderen. Het marktaandeel ligt voor de gemiddelde etappe rond 60%, wat neerkomt op circa een half miljoen kijkers. Maar in het wielergekke Vlaanderen is, in tegenstelling tot in heel wat ander kijkmarkten, het wielerkijkgedrag niet puur afgestemd op de Tour. Zo halen negen koersen een hoger gemiddeld kijkersaantal dan de half miljoen Vlamingen bij een doorsnee Touretappe: Milaan-Sanremo, Luik-Bastenaken-Luik, Gent-Wevelgem, Strade Bianche, Kuurne-Brussel-Kuurne, Omloop Het Nieuwsblad, Parijs-Roubaix, het WK en uiteraard op plaats één de Ronde van Vlaanderen, met meer dan 1,3 miljoen kijkers

in 2021. Zelfs met de door corona ingekorte wielerkalender kenden we in Vlaanderen in 2020 nog steeds 79 koersdagen op de openbare televisie.

16 Voor België lag het totale kijkcijfer voor de Tour in 2020 4% lager dan de vijf jaren ervoor, en zelfs 13% lager dan in 2019. Maar dat laatste kan niet helemaal op de kerfstok van corona worden gezet. In 2019 was de *Grand départ* namelijk in Brussel en reed de Tour drie dagen door eigen land, wat de kijkcijfers deed stijgen. Van Reeth: "Eenzelfde effect kon worden vastgesteld in Duitsland naar aanleiding van de Tourstart in Düsseldorf in 2017 en in Nederland bij de Tourstart in Utrecht in 2015. In Nederland was de Ronde van Frankrijk van 2015 daarvoor de best bekeken Tour van deze eeuw."

17 De zeventiende etappe wordt gereden op *Quatorze Juillet*, de Franse nationale feestdag. Met 260 miljoen kijkuren zijn de Fransen de grootste Tourkijkers, voor Spanje (73,5), Duitsland (65) en Nederland (63). Ons land volgt op een vijfde plek met 58 miljoen kijkuren: 40,5 in Vlaanderen en 17,5 in Wallonië. Overigens zijn de Fransen ook chauvinistisch in hun wielerkijkgedrag. De interesse voor de Ronde van Vlaanderen stopt bij de grensovergang in Rekkem. Van Reeth: "Slechts twee wedstrijden halen in Frankrijk meer dan één miljoen kijkers: de Ronde van Frankrijk (gemiddeld 3 à 4 miljoen) en Parijs-Roubaix (gemiddeld 2 miljoen). Andere wielerklassiekers zitten tussen een half miljoen en een miljoen kijkers, op voorwaarde dat ze op een open kanaal worden uitgezonden, wat niet altijd het geval is."

18 Eurosport, dat zichzelf 'Home of Cycling' noemt, is de grootste *broadcaster* van wielersport in Europa met jaarlijks tot honderd live wielervedstrijden. Vaak echter is het kijkpubliek op een sportzender relatief beperkt. Bij ons in Vlaanderen, waar de Italiaanse koersen van organisator RCS bij Eurosport zitten, weet hoogstens de helft van het normale kijkpubliek de zender te vinden. Van Reeth: "En dan hebben we nog het geluk

dat Eurosport hier in de meeste gevallen in het basispakket van de providers zit. In andere landen, zoals Frankrijk, waar voor Eurosport apart moet bijbetaald worden en er een groot aanbod aan concurrerende sportzenders is, betekent een wielervedstrijd op Eurosport letterlijk een decimeren van het kijkpubliek. Zo daalde het aantal Franse kijkers voor Milaan-Sanremo in 2021 met 98%, van bijna 1.1 miljoen naar welgeteld 20.000, doordat het exclusief op Eurosport te zien was."

19 We naderen Parijs. Worden de kijkcijfers gaandeweg niet steeds afhankelijker van het scenario dat er wordt geschreven? Ronden van Frankrijk zoals ten tijde van de steriele overwinningen à la Miguel Indurain of Lance Armstrong – één grote klap uitdelen in week 1 en daarna de ploeg de zaak laten controleren – hebben toch ongetwijfeld een negatieve invloed op de kijkcijfers? Van Reeth: "Dat speelt vooral op de langere termijn. Een dominante Tour van één renner, zoals in 2014 toen Nibali zowat van start tot finish in het geel reed, leidt zelden tot minder kijkers. Dat gebeurt wel wanneer meerdere jaren na elkaar dezelfde renner of hetzelfde team de Tour overheerst. Dat werd heel duidelijk in 2005 bij de zevende opeenvolgende zege van Armstrong, en in mindere mate in 2018 nadat Geraint Thomas als derde renner via het beproefde Sky-recept de Tour naar zijn hand zette. Beide Tours behoren tot de minst bekeken edities van de afgelopen twintig jaar."

20 De twintigste etappe is traditioneel een tijdrit. Vorig jaar was die beslissend, mogelijk ook dit jaar en dan liggen de kijkcijfers hoger. Spanning of in marketingtermen 'competitive balance' boost de kijkcijfers, dat is een algemeen gegeven in de sport. Net zoals nationalistische gevoelens dat doen. Zo zullen in juli en augustus de olympische wedstrijden van onze hockeymannen, Nina Derwael en Nafi Thiam wegens het daar te verhoppen succes ook hogere kijkcijfers 'scoren'. De beslissende zaterdag in 2020, waarop de ene Sloveen genaamd Tadej Pogacar de andere Sloveen, Primož Roglič, in een ijzingwek-

kende thriller alsnog uit het geel reed, kende in Slovenië een kijkpiek van 332.000 kijkers, extreem hoog voor een land zonder wielertaditie en met slechts 2.1 miljoen inwoners. Het dubbele van wat daarvoor de best bekeken Touretappe in het land was. De helft van de bevolking keek minstens één minuut naar de Tour. Sportief succes leidt tot kijksucces. Van Reeth: "In Australië is de best bekeken Tour nog altijd die van 2011, toen Cadel Evans won. Het aantal kijkers is sedertdien gezakt met 60%. Op soortgelijke wijze vielen na het afhaken van Armstrong en Ullrich eerder al de Amerikaanse en Duitse kijkcijfers terug tot ongeveer één derde van de recordscores die werden opgetekend bij sportief succes."

21 De 21ste en laatste etappe is de traditionele sprint op de Champs-Élysées, ook wel het officieuze wereldkampioenschap sprint genoemd. De eerste wedstrijduren zijn één lange eeuw, een oerervelend wanspektakel zonder ook maar enige strijd of sportieve insteek. Truitjes tonen, fotootjes maken met een plasticen fluit champagne, een nog niet geen officieel staakt-het-vuren tot de Champs-Élysées wordt bereikt, waarna een clichématig spervuur van al tevoren kansloze aanvalletjes volgt. In Spanje en in het VK is dit de minst bekeken etappe. In Spanje was de laatste etappe de afgelopen tien jaar zelfs zeven keer de minst bekeken etappe van de 21, het marktaandeel was in 2020 een belachelijke 2,2%. In Noorwegen daarentegen was de afgelopen acht jaar de laatste etappe zes keer de best bekeken etappe. Uiteraard hebben de Noren met Alexander Kristoff altijd een kanshebber gehad op de Champs-Élysées, maar toch. Van Reeth: "Er is een opvallend cultureel verschil in kijkgedrag tussen Noord- en Zuid-Europa." En dat geldt bij uitbreiding voor de hele Tour de France. Of zeg maar gerust: de hele wielerkalender. ■

